

Welzijn van zelfstandige ondernemers tijdens COVID

- ✓ 84% van de zelfstandige ondernemers heeft meer last van stress dan in pre-coronatijden.
- ✓ Verplicht gesloten zelfstandigen liggen vooral wakker van financiële problemen: 84% geeft aan omwille daarvan meer tot veel meer stress te hebben.

Inleiding

In de ERMG-enquête van december 2020 via CheckMarket stelde UNIZO enkele vragen naar het welzijn van zelfstandige ondernemers. Dezelfde vragen werden ook gesteld in de ERMG-enquête van april 2020. Dat laat ook toe om een vergelijking te maken van het welzijn van de zelfstandigen tussen de eerste en de tweede lockdown.

Cijfers

We peilden naar de mate waarin zelfstandigen meer last hebben van onder meer stress, angst, vermoeidheid, een sombere stemming en concentratieproblemen. Enkele opvallende cijfers voor december 2020:

- We stellen vast dat ondernemers meer last hebben van stress in vergelijking met pre-corona: 50% meestal tot zo goed als altijd. Als je verruimt en ook kijkt naar wie af en toe meer last heeft van stress, dan komen we op 84%.
- 44% geeft aan dat het gevoel dat het allemaal te veel wordt meestal tot zo goed als altijd aanwezig is.
- Wat vermoeidheid betreft, zien we dat 45% meestal tot altijd last heeft van vermoeidheid. Kijk je ook naar wie af en toe meer last heeft van vermoeidheid, dan kom je op 77%.

Het is mogelijk deze cijfers te leggen naast deze van april 2020. Het valt op dat alle cijfers dieper in het rood zijn gezakt:

- In april hebben zelfstandigen 39% meestal tot zo goed als altijd last van stress. In de verruimde groep met wie af en toe meer last heeft van stress ligt dat aantal op 75%. In december is er een toename van respectievelijk 11% en 9%.
- Van diegenen die aangeven meer last te hebben van het gevoel dat het allemaal wat te veel is, geeft 29% aan er meestal tot zo goed als altijd meer last van te hebben. Vandaag is er een toename van 15%.

- 31% van de zelfstandigen gaf in april aan meestal tot altijd last te hebben van vermoeidheid. Met ook de zelfstandigen meegerekend die af en toe meer last hebben van vermoeidheid is het percentage 62%. Bij de bevraging in december is er een toename van 14% en 15% respectievelijk.

Als je de cijfers nog verder verfijnt en kijkt naar de zelfstandigen die verplicht gesloten zijn, dan valt op dat de percentages ook hoger liggen:

- Wat stress betreft, geeft 59% aan er meestal tot zo goed als altijd last van te hebben.
- 56% van diegenen die verplicht gesloten zijn, meldt meestal tot zo goed als altijd meer last te hebben van het gevoel dat het allemaal te veel wordt.
- Voor vermoeidheid blijven de cijfers nagenoeg gelijk.

Spitsen we de aandacht toe op de oorzaken van stress, dan kunnen volgende vaststellingen worden gedaan:

- Financiële problemen staan daarbij op één: 60% heeft daar meer tot veel meer last van.
- 55% heeft meer tot veel meer last van stress omwille van contact met medewerkers en klanten.
- 56% heeft meer tot veel meer last van stress omwille van de organisatie van het werk.

Maakt men de vergelijking met de eerste lockdown, dan zijn ook hier de cijfers allemaal toegenomen:

- In april had 50% meer tot veel meer last van stress omwille van financiële problemen. In de tweede lockdown ligt dat percentage 10 procentpunten hoger.
- In april had 38% meer tot veel meer last van stress omwille van contact met medewerkers en klanten. In de tweede lockdown ligt dat percentage 17 procentpunten hoger.
- In april had 46% meer tot veel meer last van stress omwille van de organisatie van het werk. In de tweede lockdown ligt dat percentage 10 procentpunten hoger.

Het valt op dat wie verplicht gesloten is, nóg meer last heeft van stress omwille van financiële problemen. Het percentage ligt in december op 84%. 54% geeft zelfs aan daar veel meer stress van te hebben.

Conclusie en beleidsaanbevelingen

Het welzijn van zelfstandige ondernemers komt tijdens de Covid-periode alsmaar meer onder druk te staan. Wie een vergelijking maakt tussen de eerste en tweede lockdown kan niet anders dan vaststellen dat de druk op het welzijn alleen maar is toegenomen. De indicatoren duiken dieper in het rood. Gemiddeld acht op tien zelfstandigen heeft te kampen met meer stress en vermoeidheid. In vergelijking met de eerste lockdown zijn dat aantallen die meer dan 10% hoger liggen.

Om zelfstandigen door deze crisis te helpen, zal het dus zeer belangrijk zijn ook in te zetten op extra ondersteuning van hun mentaal welzijn. Dat kan best op een laagdrempelige manier. Uit eerder onderzoek weten we dat er onder zelfstandigen een groot taboe rust op gevoelens als stress. Ze komen er niet snel voor uit. Gelet ook op de financiële problemen die ze hebben, zal ook de nodige aandacht moeten gaan naar een financieel laagdrempelig aanbod op vlak van psychosociale ondersteuning.

Financiële zorgen zijn een belangrijk aandachtspunt op zich – in het bijzonder bij zelfstandigen die verplicht gesloten zijn. Dat is immers hun voornaamste bron van stress. Juist daarom moet de overheid erover waken zeker deze verplicht gesloten zelfstandigen gericht en voldoende financieel te ondersteunen.

Wie kan blijven werken, heeft ook opmerkelijk meer stress van contacten met medewerkers en klanten en de organisatie van het werk. Ook al duurt de crisis nu al meer dan een half jaar, blijven dat nog steeds – en zelfs meer – belangrijke bronnen van stress. Een goede ondersteuning om veilig te kunnen werken en het werk goed georganiseerd te krijgen blijven noodzakelijk, onder meer via goede sensibilisering en opleiding.
